

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 75.417/1
van 27 maart 2024

over

een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat betreft de begeleiding bij interlandelijke adoptie en het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015, wat betreft de invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie’

Op 22 januari 2024 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat betreft de begeleiding bij interlandelijke adoptie en het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015, wat betreft de invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 15 maart 2024. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Annelies D’ESPALLIER, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Greet VERBERCKMOES en Ilse ANNÉ, griffiers.

Het verslag is uitgebracht door Lise VANDENHENDE, auditeur, en Peter SCHOLLEN, adjunct-auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 maart 2024.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet beoogt een aantal hervormingen door te voeren inzake interlandelijke adoptie en brengt daartoe diverse wijzigingen aan in een aantal decreten betreffende deze of ermee verband houdende aangelegenheden.

3.1. *Wijzigingen van het decreet van 20 januari 2012 (artikelen 2 tot 35 van het voorontwerp)* – De wijzigingen die het voorontwerp beoogt aan te brengen in het decreet van 20 januari 2012 ‘houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen’ (hierna “decreet van 20 januari 2012” genoemd) strekken er in de eerste plaats toe een gezamenlijk voortraject in te voeren voor kandidaten voor interlandelijke adoptie van kinderen, binnenlandse adoptie van kinderen en pleegzorg. In dat voortraject wordt het maatschappelijk onderzoek, vermeld in artikel 1231-1/4 van het Gerechtelijk Wetboek, geïntegreerd. Het voortraject moet worden gevolgd bij een daartoe vergunde organisatie. Nadat het is afgerond ontvangt de kandidaat-adoptant het attest vermeld in artikel 1231-1/2 van het Gerechtelijk Wetboek.

Aangezien het volgens de ontworpen regeling de bedoeling is dat het voortraject aangeboden wordt door de daartoe vergunde organisaties, wordt het organiseren van de voorbereiding bedoeld in de artikelen 346-2, eerste lid, en 361-1, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek geschrapt uit de lijst van taken van het Steunpunt Adoptie en worden de artikelen 5, 6 en 9, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012 die betrekking hebben op de voorbereiding georganiseerd door het Steunpunt Adoptie opgeheven. Artikel 10 van hetzelfde decreet inzake het maatschappelijk onderzoek wordt, gelet op de beoogde integratie van het maatschappelijk onderzoek in het voortraject, eveneens opgeheven, net zoals de verwijzing naar dat artikel in de voorwaarden waaraan de erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek op grond van artikel 11 van hetzelfde decreet moet voldoen.

Andere wijzigingen van het decreet van 20 januari 2012 strekken ertoe zelfstandige interlandelijke adopties niet meer toe te laten. Daartoe bevat het ontworpen artikel 14, eerste lid, van het decreet (artikel 13 van het voorontwerp) een verplichting, in plaats van een mogelijkheid, voor geschikt verklaarde kandidaat-adoptanten om beroep te doen op een adoptiedienst. Ook worden bepalingen opgenomen die strekken tot opheffing van de definitie van een zelfstandige adoptie in artikel 3, 7°, van het decreet (artikel 2, 2°, van het voorontwerp), van de huidige regeling inzake de zelfstandige adoptie zoals die is opgenomen in artikel 24 van het decreet (artikel 28 van het voorontwerp) en van een strafbepaling met betrekking tot het niet naleven van die regeling (artikel 30, 2°, van het voorontwerp). In de nieuwe taakomschrijving van het Vlaams Centrum voor

---

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van decreet wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar wordt evenmin nog melding gemaakt van de hypothese van de zelfstandige adoptie (artikelen 24 en 26 van het voorontwerp). Er wordt in een overgangsregeling voorzien voor lopende zelfstandige adoptietrajecten (artikel 51 van het voorontwerp).

Aan sommige wijzigingen van het decreet van 20 januari 2012 ligt de bedoeling ten grondslag om voortaan nog slechts met één vergunde adoptiedienst te werken en om de taken daaromtrent van het Vlaams Centrum voor Adoptie en de erkennings- en financieringsvoorwaarden van de vergunde adoptiedienst aan te passen teneinde te voorkomen dat interlandelijke adopties tot stand komen om andere redenen dan het belang van het kind (bijvoorbeeld om financiële redenen; zie in het bijzonder artikel 19 van het voorontwerp).

Tegelijk wordt meer ingezet op zorg en begeleiding doorheen het hele adoptietraject en wordt naar een voldoende betrokkenheid van de adoptiedienst gestreefd gedurende het hele opgroeien van het adoptiekind. Om die redenen wordt de terminologie aangepast van “adoptiebemiddeling” naar “adoptiebegeleiding” (zie in het bijzonder de artikelen 2, 1°, 11 en 12 van het voorontwerp) en strekt de nieuwe taakomschrijving van, enerzijds, de vergunde adoptiedienst en, anderzijds, het Vlaams Centrum voor Adoptie ertoe de contacten met de buitenlandse overheden zoveel als mogelijk van overheid tot overheid te laten verlopen en wordt de vergunde adoptiedienst gestimuleerd om zich, onder toezicht van het Vlaams Centrum voor Adoptie, toe te leggen op zorg en begeleiding van de verschillende betrokkenen bij de adopties doorheen het hele adoptietraject (zie in het bijzonder de artikelen 15, 20 en 24 van het voorontwerp).

Er wordt een nieuw orgaan opgericht, het “Adviescomité interlandelijke adoptie”, dat advies zal verlenen in zowel concrete adoptiedossiers als over de globale aanpak en het verloop van interlandelijke adoptietrajecten (artikelen 16 en 17 van het voorontwerp).²

Daarnaast wordt de taakomschrijving van de Vlaamse adoptieambtenaar aangepast (artikel 26 van het voorontwerp), wordt de bestaande, maar om de in de memorie van toelichting vermelde redenen niet toegepaste regeling tot erkenning van trefgroepen opgeheven (zie in het bijzonder artikel 27 van het voorontwerp) en wordt het decreet van 20 januari 2012 aangevuld met een nieuw hoofdstuk 10/1 omtrent de verwerking van persoonsgegevens (artikelen 31 tot 35 van het voorontwerp).

3.2. *Wijzigingen van het decreet van 29 juni 2012 (artikelen 36 tot 39 van het voorontwerp)* – In het decreet van 29 juni 2012 ‘houdende de organisatie van pleegzorg’ worden een aantal wijzigingen aangebracht die gelijklopend zijn met de wijzigingen die het voorontwerp bevat inzake interlandelijke adoptie. Zo wordt het gezamenlijk voortraject ingeschreven voor kandidaten voor interlandelijke adoptie van kinderen, binnenlandse adoptie van kinderen en pleegzorg, en moet dit traject worden gevolgd bij een daartoe vergunde organisatie. De taken van de diensten voor pleegzorg worden aangepast rekening houdend met deze verschuiving.

---

² Aan het bestaan van het in artikel 20, § 8, van het decreet van 20 januari 2012, vermelde Vlaams Centrum voor Adoptie komt een einde.

3.3. *Wijzigingen van het decreet van 3 juli 2015 (artikelen 40 tot 50 van het voorontwerp)* – Ook in het decreet ‘Binnenlandse adoptie’ van 3 juli 2015 worden een aantal wijzigingen aangebracht die gelijklopend zijn met wijzigingen die het voorontwerp in het decreet van 20 januari 2012 beoogt aan te brengen op het vlak van de interlandelijke adoptie. Zo wordt een gezamenlijk voortraject ingevoerd dat niet meer aangeboden wordt door het Steunpunt Adoptie, maar door daartoe vergunde organisaties. Daarnaast worden de bestaande bepalingen met betrekking tot het maatschappelijk onderzoek opgeheven, gelet op de integratie daarvan in het voortraject. Tevens wordt de regeling tot erkenning van trefgroepen opgeheven en worden de bepalingen met betrekking tot de Vlaamse adoptieambtenaar en het raadgevend comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie aangepast aan de wijzigingen die in dat verband worden aangebracht in het decreet van 20 januari 2012.

4. Het voorontwerp bevat een overgangsbepaling in verband met lopende zelfstandige adoptietrajecten (artikel 51) en een bepaling die de inwerkingtreding van de artikelen van het voorontwerp met betrekking tot het gezamenlijk voortraject uitstelt tot 31 december 2025 (artikel 52).

BEVOEGDHEID

5. Zoals de Raad van State, afdeling Wetgeving, reeds eerder heeft uiteengezet, vormt de adoptie een aangelegenheid waarvan sommige aspecten behoren tot de federale bevoegdheid en andere tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. Uitgangspunt is dat de federale overheid bevoegd is voor het bepalen van de burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en van de familie, zoals die vastgesteld zijn door het Burgerlijk Wetboek en de wetten tot aanvulling ervan.³ Die bevoegdheid strekt zich mede uit tot het domein van de adoptie.

De federale overheid is aldus bevoegd voor het bepalen van de voorwaarden voor adoptie, en van de vormen, de gevolgen en de herroeping van de adoptie. Uit de bepalingen van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 in verband met de bijstand aan personen, meer bepaald inzake het gezinsbeleid en de jeugdbescherming⁴, kan worden afgeleid dat de gemeenschappen daarentegen bevoegd zijn om regels vast te stellen in verband met de hulp, de begeleiding en de bijstand die verleend kan worden aan kandidaat-adoptanten en adoptanten, en aan kandidaat-geadopteerden en geadopteerden. De gemeenschappen zijn in het kader van de adoptie met andere woorden bevoegd voor drie domeinen, zijnde de voorbereiding, de bemiddeling en de nazorg.⁵

---

³ Zie de uitzondering vermeld in artikel 5, § 1, II, 6°, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ dat als een federale aangelegenheid omschrijft “de burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en van de familie, zoals die vastgesteld zijn door het Burgerlijk Wetboek en de wetten tot aanvulling ervan”.

⁴ Artikel 5, § 1, II, 1° en 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

⁵ Zie adv.RvS 25.913/8 van 21 januari 1997 over een voorontwerp dat geleid heeft tot het decreet van 15 juli 1997 ‘inzake interlandelijke adoptie’, punt 1 onder “Bevoegdheid” (*Parl.St.* VI.Parl. 1996-97, nr. 677/1); adv.RvS 33.294/3 van 12 november 2002 over een voorstel van decreet ‘houdende regeling van de interlandelijke adoptie’, opm. 3.1 (*Parl.St.* VI.Parl. 2001-02, nr. 956/4); adv.RvS 38.458/3 van 26 mei 2005 over een voorontwerp dat geleid heeft tot het decreet van 15 juli 2005 ‘tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen’, opm. 4 (*Parl.St.* VI.Parl. 2004-05, nr. 371/1); adv.RvS 38.623/VR/V van 19 juli 2005 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 19 april 2006 ‘houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de

Aangezien het bepalen van de procedureregels voor de hoven en rechtbanken tot de residuaire federale bevoegdheid behoort,⁶ staat het ook aan de federale wetgever om de gerechtelijke adoptieprocedure te regelen.

6.1. In het licht van de voorgaande principes werd er door de Raad van State, afdeling Wetgeving, reeds uitdrukkelijk op gewezen dat “[h]et [...] aan de federale overheid [staat] om te bepalen of een adoptie al dan niet door bemiddeling van een adoptiedienst tot stand gebracht moet worden. In zoverre de federale overheid effectief in een keuzemogelijkheid voor de kandidaat-adoptanten voorziet, kunnen de gemeenschappen daarop inspelen, en met name de bemiddeling inhoudelijk regelen.”⁷

In het voorontwerp van decreet wordt voorzien in de verplichte tussenkomst van een adoptiedienst en wordt een einde gemaakt aan de mogelijkheid tot zelfstandige adoptie. Aan de gemachtigde werd gevraagd op welke bevoegdheidsrechtelijke grondslag de gemeenschappen daarvoor beroep kunnen doen. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Wij zien de wettelijke grond in wat u zelf aanhaalt ‘de gemeenschappen zijn bevoegd voor drie domeinen: de voorbereiding, bemiddeling en nazorg’ en dus artikel 5, §1, II, 1° en 6° BWHI. Het feit dat de Vlaamse Regering ervoor gekozen heeft om zelfstandige adopties af te schaffen, behoort tot de ‘regeling van de bemiddeling’ en verandert geenszins iets aan het burgerrechtelijk statuut en de hoedanigheidsvoorwaarden van de adoptiebetrokkenen, wat een federale materie uitmaakt. De bepaling dat adoptiebemiddeling in principe enkel kan gebeuren met omkadering (psycho-sociale en praktische ondersteuning van zowel kandidaat-ouders als het kind dat geplaatst wordt) van een erkende adoptiedienst heeft enkel betrekking op de wijze waarop de gemeenschap zorg en begeleiding organiseert voor deze specifieke doelgroep.

Los van de bemiddeling, is het aan de centrale autoriteiten inzake adoptie van de gemeenschappen om goedkeuring te verlenen aan de samenwerking met een bepaald herkomstland (kanaalonderzoek), alsook in te staan voor de goedkeuring kindtoewijzing, zoals dit voorzien is in het Haags Adoptieverdrag en aan de gemeenschappen gedelegeerd is in het oud BW.

De Vlaamse Gemeenschap kan er geenszins toe gehouden zijn om een adoptieparcours uit te werken voor adopties die zonder bemiddeling van een adoptiedienst tot stand komen. Het verder organiseren van zelfstandige adopties zou immers, o.a. tot

---

Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie’ opm. 3 (*Parl.St.* Kamer 2005-06, nr. 2157/1); adv.RvS 49.091/2/VR van 25 januari 2011 over een wetsvoorstel ‘tot aanvulling van artikel 346-2 van het Burgerlijk Wetboek, inzake de geschiktheid om te adopteren’, punt 2 onder “Bevoegdheid” (*Parl.St.* Senaat 2010, nr. 5-167/2); adv.RvS 59.944/2-3 van 28 september 2016 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 6 juli 2017 ‘houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie’, punt 1.2 met betrekking tot titel II van het betrokken voorontwerp (*Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 2259/1).

⁶ Zie GwH 12 november 2020, nr. 145/2020, B.5.4.

⁷ Zie het reeds vermelde adv.RvS 33.294/3 van 12 november 2002, opm. 5.2 (eigen cursivering); vgl. GwH 10 januari 2001, nr. 2/2001, B.4.1-B.4.2, waarin het feit dat er geen verplichting werd opgelegd aan de kandidaat-adoptanten, die vrij bleven al dan niet beroep te doen op de diensten van een tussenpersoon, bepalend was om aan te nemen dat er via de erkenningsregeling voor adoptie-instellingen in de Franse Gemeenschap geen voorwaarde werd toegevoegd voor adoptie.

gevolg kunnen hebben dat kandidaat-adoptanten aan ‘kanaalshopping’ gaan doen en derwijze de goedgekeurde samenwerkingen van de adoptiedienst met de gescreende herkomstlanden omzeilt. Deze werkwijze past niet meer in de herziene visie op interlandelijke adoptie waar van meet af aan wordt ingezet op de grondige voorbereiding van de kandidaat-adoptanten en geadopteerden en meer intensieve zorg en begeleiding na voltrekking van de adoptie. De regeling van hulp en begeleiding aan (kandidaat-)adoptanten en (kandidaat-)geadopteerden behoort eveneens tot de bevoegdheid van de gemeenschappen.”

Het door de gemachtigde verstrekte antwoord ten spijt dient de afdeling Wetgeving vast te stellen dat, doordat het beroep op een vergunde adoptiedienst voor kandidaat-adoptanten verplicht wordt gemaakt, niet louter het aanbod van begeleiding wordt geregeld, maar dat op die wijze tevens het tot stand komen van de adoptie daarvan afhankelijk wordt gemaakt. Er wordt zodoende een voorwaarde toegevoegd voor de totstandkoming van adopties waarvoor evenwel enkel de federale overheid bevoegd is.

De decreetgever is niet bevoegd om een einde te maken aan de mogelijkheid tot zelfstandige interlandelijke adopties. Dit impliceert dat de bepalingen van het voorontwerp waarin wordt uitgegaan van een verplichting tot zelfstandige interlandelijke adoptie niet ongewijzigd in het voorontwerp kunnen worden behouden. Dit is het geval voor het ontworpen artikel 14, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 13 van het voorontwerp) in de mate dat geschikt verklaarde kandidaat-adoptanten ertoe worden verplicht om beroep te doen op een adoptiedienst, voor de bepalingen die strekken tot opheffing van de definitie van een zelfstandige adoptie in artikel 3, 7°, van het voornoemde decreet (artikel 2, 2°, van het voorontwerp) en van de huidige regeling inzake de zelfstandige adoptie zoals die is opgenomen in artikel 24 van hetzelfde decreet (artikel 28 van het voorontwerp) alsook van een strafbepaling met betrekking tot het niet naleven van die regeling (artikel 30, 2°, van het voorontwerp). Ook de bepalingen met betrekking tot de nieuwe taakomschrijving van het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar waarin evenmin nog melding wordt gemaakt van de hypothese van de zelfstandige adoptie (artikelen 24 en 26 van het voorontwerp) en de overgangsregeling met betrekking tot de lopende zelfstandige adoptietrajecten (artikel 51 van het voorontwerp) zullen niet als zodanig in het voorontwerp kunnen worden gehandhaafd.

6.2. De Raad van State, afdeling Wetgeving, heeft er in het verleden ook op gewezen dat de gemeenschappen weliswaar bevoegd zijn voor de organisatie van de opleiding, maar dat het de federale overheid is die van de geschiktheid van kandidaat-adoptanten om te adopteren een voorwaarde voor de adoptie kan maken, in welk geval het ook aan die overheid toekomt om te bepalen wat die geschiktheid precies inhoudt en hoe ze moet worden aangetoond.⁸

In dat verband werd aan de gemachtigde gevraagd op welke wijze de “integratie” van het maatschappelijk onderzoek vermeld in artikel 1231-1/4 van het Gerechtelijk Wetboek in het voortraject voor kandidaten voor een interlandelijke of binnenlandse adoptie die gehouden zijn tot de voorbereiding, vermeld in artikel 346-2, eerste lid, en 361-1, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, binnen de bevoegdheden van de gemeenschappen valt in te passen. In de voornoemde wetsbepalingen wordt immers uitgegaan van twee duidelijk onderscheiden stappen in

⁸ Zie in het bijzonder het reeds vermelde adv.RvS 49.091/2/VR van 25 januari 2011, punt 2 onder “Bevoegdheid”.

het adoptietraject, zijnde die inzake de “voorbereiding” en die inzake het “maatschappelijk onderzoek”. De gemachtigde deelde wat dat betreft het volgende mee:

“De rechtsgrond is vervat in artikel 3 van het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie dat bepaalt dat de gemeenschappen een of meer diensten ter beschikking stelt aan de familierechtbank ter uitvoering van de maatschappelijke onderzoeken die worden bevolen door de familierechtbank overeenkomstig o.a. artikel 1231-1/4 Ger.W. Het is de bedoeling om het onderzoek naar de geschiktheid van de kandidaat-adoptanten mee te nemen in het gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie, voor zover dit natuurlijk door de familierechtbank bevolen wordt. Met de integratie in het gezamenlijk voortraject wil de decreetgever vermijden dat het onderzoek naar de screening een apart gegeven in de procedure blijft. De huidige bewoording in het ontwerp van decreet impliceert o.i. niet dat de voorwaarden van de relevante wetsartikelen in het oud BW en Ger.W. niet gerespecteerd dienen te worden. Eventueel kan aan de betreffende bepaling in het ontwerp van decreet worden toegevoegd dat het voortraject, **in voorkomend geval**, het maatschappelijk onderzoek, vermeld in artikel 1231-1/4 van het Gerechtelijk Wetboek behelst en dit om aan te geven dat de bevoegdheid tot bevel van dat onderzoek geenszins tot de bevoegdheid van de gemeenschap behoort.”

Het is volgens de afdeling Wetgeving vanuit bevoegdheidsrechtelijk oogpunt op zich niet problematisch dat de onderscheiden stappen in het adoptieproject door de decreetgever worden geïntegreerd in een voortraject voor zover elk van deze stappen effectief wordt uitgevoerd overeenkomstig het door de federale wetgever geregelde verloop van de gerechtelijke adoptieprocedure.

De federale overheid is bevoegd voor het regelen van de gerechtelijke adoptieprocedure en heeft de voorbereiding bedoeld in de artikelen 346-2, eerste lid, en 361-1, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, enerzijds, en het maatschappelijk onderzoek bedoeld in artikel 346-1/2 van hetzelfde wetboek, anderzijds, als twee van elkaar onderscheiden stappen geconcipieerd.

Dit valt om te beginnen af te leiden uit de in de artikelen 346-2, eerste lid, en 361-1, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, voorkomende zinsnede waaruit blijkt dat kandidaat-adoptanten de voorbereiding moeten volgen “[v]ooraleer over hun geschiktheid wordt geoordeeld”, en uit de omschrijving daarin van de inhoud van die voorbereiding “die meer bepaald de informatie inhoudt over de stappen in de procedure, de juridische en de andere gevolgen van de adoptie, en over de mogelijkheid en het nut van nazorg na de adoptie”.⁹

Voorts doet de opeenvolging van de verschillende procedurestappen in het Gerechtelijk Wetboek in de procedure inzake de geschiktheid om te adopteren ervan blijken dat de familierechtbank het maatschappelijk onderzoek pas beveelt binnen dertig dagen na het verzoek bedoeld in artikel 1231-1/2 van het Gerechtelijk Wetboek,¹⁰ waarbij de laatstgenoemde bepaling

⁹ Het betreft een citaat van artikel 346-2 van het oud Burgerlijk Wetboek, maar de tekst van artikel 361-1 van hetzelfde wetboek is sterk gelijkend.

¹⁰ Zie artikel 1231-1/4 van het Gerechtelijk Wetboek.

vereist dat bij het verzoekschrift het attest wordt gevoegd waaruit blijkt dat de door de bevoegde gemeenschap georganiseerde voorbereiding werd gevolgd.¹¹

Het is derhalve problematisch dat de door de decreetgever beoogde “integratie” gepaard zou gaan met een vervaging tussen het maatschappelijk onderzoek in de zin van de artikelen 1231-1/4 of 1231-6 van het Gerechtelijk Wetboek, en de voorbereiding waarin wordt voorzien in de artikelen 346-2, eerste lid, en 361-1, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, en dat bij decreet zou worden ingewerkt op de door de federale wetgever gewilde verhouding of opeenvolging tussen de betrokken procedurestappen in de adoptieprocedure.¹²

Zo komt het niet aan de decreetgever toe om af te wijken van de regel volgens dewelke een maatschappelijk onderzoek door de familierechtbank wordt bevolen op basis van een verzoekschrift waarbij een attest dient te worden gevoegd waaruit blijkt dat de door de bevoegde gemeenschap georganiseerde voorbereiding werd gevolgd. Het verkrijgen van dergelijk attest kan door de decreetgever niet afhankelijk worden gemaakt van het reeds doorlopen hebben van een maatschappelijk onderzoek aangezien dit ertoe zou leiden dat het doorlopen van dat onderzoek door de decreetgever zou worden geconcipeerd als een voorwaarde waarvan de bevoegdheid van de familierechtbank afhankelijk zou worden gemaakt wat evenwel niet spoort met de federale bevoegdheidsuitoefening.

De wijze van “integratie” van de onderscheiden procedurestappen in het “gezamenlijk voortraject”, zoals geregeld in de ontworpen bepalingen onder de artikelen 5, 37 en 42 van het voorontwerp, dient in het licht van hetgeen voorafgaat te worden herzien.

ALGEMENE OPMERKINGEN

7. De stellers van het voorontwerp dienen sommige onderdelen van de ontworpen regeling aan een bijkomend onderzoek te onderwerpen vanuit bevoegdheidsrechtelijk oogpunt (zie de randnummers 6.1 en 6.2). Daarenboven behoeven bepaalde aspecten van de beoogde hervorming van de adoptieregeling nog een substantiële invulling.¹³ Afgezien van de vaststelling dat de diepgang van het onderzoek van het voorontwerp door de afdeling Wetgeving daardoor wordt beïnvloed, wordt de ontworpen regeling zelf daardoor een stuk minder toegankelijk en dreigt de coherentie van sommige bepalingen van het voorontwerp erdoor op het eerste gezicht minder

---

¹¹ Daarnaast is het zo dat op grond van de federale regels het maatschappelijk onderzoek in het kader van een binnenlandse adoptie van een kind niet steeds zal gebeuren in een afzonderlijke voorafgaande procedure en dus niet steeds bevolen zal worden op grond van artikel 1231-1/4 van het Gerechtelijk Wetboek (zie artikel 346-1/1, tweede en derde lid, van het oud Burgerlijk Wetboek) en dat dit zelfs niet steeds verplicht is (zie artikel 346-1/2, derde lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, en artikel 1231-6, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek). Het door de gemachtigde in dat verband geformuleerde voorstel tot wijziging van het ontworpen artikel 5, § 1, derde lid, van het decreet van 3 juli 2015, is trouwens evenmin van aard om op dat punt de bezwaren op te vangen in verband met de overeenstemming van de ontworpen regeling met de federale procedureregels inzake adoptie.

¹² Afgezien nog van de vraag of het begrip “gezamenlijk voortraject” in de door de decreetgever beoogde context voldoende duidelijk weergeeft dat erin niet uitsluitend wordt gerefereerd aan het stadium van de loutere voorbereiding die zou voorafgaan aan de procedure voor de familierechtbank.

¹³ Zo staat bijv. nog niet vast welke organisaties het geïntegreerde voortraject inzake adoptie en pleegzorg zullen aanbieden, noch door welk orgaan in de toekomst het maatschappelijk onderzoek zal worden uitgevoerd.

evident te zijn.¹⁴ De stellers van het voorontwerp dienen zich hiervan bewust te zijn en de tekst van het voorontwerp waar mogelijk aan te passen of te specificeren in het licht van wat voorafgaat.

8.1. Als gevolg van de ontworpen wijzigingen van het decreet van 20 januari 2012 wordt aan diverse instellingen een eigen rol toebedeeld in het kader van de procedure inzake interlandelijke adoptie. Op bepaalde punten is de aldus ontworpen rolverdeling evenwel minder duidelijk en lijken zelfs overlappingsen niet te zijn uitgesloten. Het reeds onder randnummer 7 vermelde gegeven dat sommige aspecten van de regeling alsnog onvoldoende zijn uitgewerkt, is daar niet vreemd aan.

8.2. Zo werd de gemachtigde gevraagd naar de verhouding tussen de op grond van het ontworpen artikel 4, § 2, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 5 van het voorontwerp) te vergunnen organisaties, en de dienst voor maatschappelijk onderzoek bedoeld in artikel 11 van hetzelfde decreet.

Op het eerste gezicht en afgaande op de naamgeving van de “dienst voor maatschappelijk onderzoek”, organiseren de op grond van het ontworpen artikel 4, § 2, van het decreet van 20 januari 2012 vergunde organisaties de voorbereiding en voert de erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek dit onderzoek uit. Niettemin leidt de ontworpen integratie van het maatschappelijk onderzoek in het voortraject tot verwarring over de taakverdeling.¹⁵

Met toepassing van het ontworpen artikel 4, § 2, van het decreet van 20 januari 2012 wordt het voortraject, waarvan overeenkomstig het ontworpen artikel 4, § 1, van het decreet, het maatschappelijk onderzoek deel zou uitmaken, gevolgd bij “een organisatie of organisaties die het agentschap heeft vergund in overeenstemming met de vergunningsvoorwaarden en conform de vergunningsprocedure die de Vlaamse Regering bepaalt”. Het ontworpen artikel 27/3, eerste lid, 2°, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 34 van het voorontwerp) geeft bovendien een uitgebreide opsomming van persoonsgegevens die deze organisaties zouden kunnen verwerken in het kader van de doelstelling “geschiktheid onderzoeken”. Het bestaande artikel 10 van het decreet van 20 januari 2012 met betrekking tot het maatschappelijk onderzoek en de verwijzing daarnaar in de takenlijst van de dienst voor maatschappelijk onderzoek worden opgeheven (artikelen 9 en 10 van het voorontwerp). Zodoende lijkt het maatschappelijk onderzoek te zullen worden gevoerd door de voornoemde organisatie of organisaties.

Nochtans blijft daarnaast de erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek, vermeld in artikel 11, § 1, van het decreet van 20 januari 2012 bestaan en wordt de verwerking van de betrokken persoonsgegevens ook ten aanzien van deze dienst vermeld in het ontworpen artikel 27/1, § 3, van het voornoemde decreet (artikel 32 van het voorontwerp). In deze laatste bepaling wordt overigens ook nog verwezen naar artikel 10 van het decreet, waarvan artikel 9 van het voorontwerp de opheffing beoogt.

---

¹⁴ Zie de opmerkingen onder de randnummers 8.1 tot 8.5, wat de taakverdeling tussen sommige instellingen betreft die een rol spelen bij de interlandelijke adoptie, en wat de gegevensverwerking betreft onder de randnummers 9.4.1 e.v.

¹⁵ Deze opmerking wordt geformuleerd onder voorbehoud van de bevoegdheidsrechtelijke problematiek zoals die in dit advies wordt opgeworpen.

Op de vraag wie onder de ontworpen regeling de maatschappelijke onderzoeken zal uitvoeren en wat de taken van de erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek op dat vlak nog zijn, antwoordde de gemachtigde:

“Het moet nog concreet worden uitgezocht welke organisatie(s) valt onder de ‘vergunde organisatie(s)’ die vergund worden voor het voortraject en op welke wijze de beoordeling van de geschiktheid en het maatschappelijk onderzoek zal gebeuren. De artikelen 9 en 10 van het ontwerp treden overigens pas in werking op 31 december 2025. Minstens tot die tijd moet de dienst voor maatschappelijk onderzoek haar huidige taken kunnen uitvoeren en hiervoor moeten de opgesomde persoonsgegevens verwerkt worden.

Artikel 9 dat artikel 10 van het decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie schrapt, treedt pas in werking op 31 december 2025. Tot die tijd moet de dienst voor maatschappelijk onderzoek haar huidige taken kunnen uitvoeren. Mogelijks blijft de dienst ook in het kader van het gezamenlijk voortraject de maatschappelijke onderzoeken naar de geschiktheid uitvoeren. Om die reden werd ervoor gekozen om de dienst te laten bestaan.”

In zover het de bedoeling is de mogelijkheid open te houden dat de dienst voor maatschappelijk onderzoek het maatschappelijk onderzoek ook na 31 december 2025 nog kan uitvoeren, blijkt dit niet uit de tekst van het voorontwerp: de artikelen 10 en 11, § 3, 6°, van het decreet van 20 januari 2012 worden daarentegen opgeheven vanaf 31 december 2025. Het voorontwerp van decreet vergt op dit punt nog een bijkomend onderzoek met het oog op het waarborgen van de coherentie van de ontworpen regeling.

8.3. Ook met betrekking tot de verhouding tussen de opdrachten van het Steunpunt Adoptie en die van het Vlaams Centrum voor Adoptie kunnen vragen rijzen. Waar deze instellingen op het eerste gezicht duidelijk onderscheiden, maar complementaire rollen hebben te vervullen, kan evenwel enige verwarring ontstaan doordat de algemene omschrijving van de opdracht van het Vlaams Centrum voor Adoptie in het ontworpen artikel 20, § 1, tweede lid, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 24 van het voorontwerp)¹⁶, quasi-identiek is aan één van de opdrachten van het Steunpunt Adoptie zoals omschreven in het bestaande artikel 7, § 2, 3°, van het voornoemde decreet, en die erin bestaat om te “fungeren als aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders”.

De gemachtigde werd om toelichting verzocht omtrent deze overlapping van opdrachten van de betrokken instellingen. De gemachtigde deelde in dat verband het volgende mee:

“De bepaling toont aan dat alle adoptiebetrokkenden in een adoptieprocedure zich zowel tot Steunpunt Adoptie als VCA kunnen wenden om adoptiegerelateerde zaken bespreekbaar te maken. Zowel Steunpunt Adoptie als VCA dienen een onafhankelijke en objectieve houding aan te nemen in het adoptiebeleid waarin wordt gestreefd om de belangen van alle betrokkenen te behartigen. De expliciete toevoeging bij de taken van VCA als aanspreekpunt, tracht ook tegemoet te komen aan een betere toegankelijkheid nu tot op heden een gevoel van schroom of angst heerst om zich te wenden tot de autoriteit. ”

---

¹⁶ Het ontworpen artikel 20, § 1, tweede lid, van het decreet van 20 januari 2012, luidt: “Het Vlaams Centrum voor Adoptie treedt op als aanspreek- en oriëntatiepunt rond adoptie voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders.”

Het strekt tot aanbeveling om deze verduidelijking op te nemen in de memorie van toelichting bij het voorontwerp.

8.4. Ook de verhouding tussen het Steunpunt Adoptie en de vergunde adoptiedienst zou duidelijker moeten worden geregeld. Op het eerste gezicht hebben ook deze twee instellingen duidelijk onderscheiden, maar complementaire rollen: het Steunpunt Adoptie als kennis-, vormings- en expertisecentrum, en de vergunde adoptiedienst als verstrekker van begeleiding en nazorg in individuele adoptiedossiers.

Als verantwoording van de door de Gegevensbeschermingsautoriteit overmatig geachte lijst van persoonsgegevens die het Steunpunt Adoptie zou kunnen verwerken op grond van het ontworpen artikel 27/1, § 5, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 32 van het voorontwerp), wordt er echter in de memorie van toelichting bij het voorontwerp op gewezen dat het Steunpunt Adoptie wat betreft (na)zorg niet louter fungeert als doorverwijzingscentrum maar ook effectief (na)zorg biedt aan de geadopteerde, de (kandidaat-)adoptant en de afstandsouder. Deze laatste taakstelling valt evenwel niet uit artikel 7, § 2, van het voornoemde decreet af te leiden, maar wordt in het ontworpen artikel 15 van hetzelfde decreet (artikel 15 van het voorontwerp), toevertrouwd aan de vergunde adoptiedienst.

Aan de gemachtigde werd gevraagd of het effectief de bedoeling is dat zowel het Steunpunt Adoptie als de vergunde adoptiedienst individuele (na)zorg kunnen aanbieden. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Het is de bedoeling dat beide instellingen nazorg aanbieden, zeker nu de beleidskeuze gemaakt is om slechts één dienst voor interlandelijke adoptie te vergunnen. Het kan voorkomen dat een vertrouwensband met de adoptiedienst of de nazorgmedewerkers binnen de dienst ontbreekt. Indien er slechts één adoptiedienst werkzaam is, is het belangrijk om het adoptiegezin en de geadopteerde een alternatief te bieden wanneer de verhoudingen onherstelbaar ontwricht zijn.

Evenwel moet enige nuance worden aangebracht in de nazorg die door de adoptiedienst en door Steunpunt wordt aangeboden.

De nazorg die vanuit de adoptiedienst gebeurt is voornamelijk ingegeven vanuit de zorg omtrent de hechting van het kind in het gezin, meteen na kennismaking, aankomst in België en daarna. De dienst zal vanuit haar kennis van het kinddossier ook reeds voor de afreis naar het betrokken herkomstland, indien nodig, een nazorgplan opstellen waarmee het adoptiegezin in België aan de slag kan gaan. Het betreft dan bijvoorbeeld advies rond experts die de familie best consulteert, maar ook contactopname met scholen en CLB's om bepaalde afspraken te maken. Verder zijn er ook de nazorgverplichtingen t.a.v. het herkomstland die moeten nagekomen worden. De adoptiedienst verzorgt huisbezoeken aan het gezin en stelt minstens de rapporten op die door het herkomstland opgelegd worden in het kader van verplichte nazorg. Door de intensieve contacten met zowel het adoptiegezin als de opgelopen ervaring en kennis van de werking in de herkomstlanden én de adoptiethematiek, is de adoptiedienst de meest aangewezen organisatie hiervoor.

De nazorg die door Steunpunt Adoptie wordt verzorgd is niet zozeer gebonden aan voorgaande intensieve contacten met de adoptiebetrokkenen en herkomstlanden en zal eerder ad hoc, op vraag van de hulpzoekende worden verleend. Steunpunt zal hierin een minder pro-actieve houding aannemen en het gezin slechts benaderen wanneer hiertoe vraag is vanuit het gezin of de betrokkene. Naast het aanbod van vrijwillige individuele

nazorg, verzorgt Steunpunt ook algemene workshops en vormingen inzake adoptie en gerelateerde onderwerpen wat o.i. eveneens ressorteert onder nazorg in brede zin.

Het is overigens in het kader van de individuele nazorg dat Steunpunt mogelijks de persoonsgegevens verwerkt die worden opgesomd in het ontwerp, doch dit zal niet op consequente wijze gebeuren.”

In het antwoord van de gemachtigde wordt het onderscheid verduidelijkt tussen de nazorg die wordt geboden door het Steunpunt Adoptie en de vergunde adoptiedienst. Nu blijkt dat het Steunpunt Adoptie wel degelijk ook individuele nazorg kan aanbieden, wordt die taak het best uitdrukkelijk opgenomen in de opsomming van de taken van het Steunpunt in artikel 7, § 2, van het decreet van 20 januari 2012. Het verdient bovendien aanbeveling om het onderscheid tussen deze nazorg en de nazorg die wordt geboden door de vergunde adoptiedienst te verduidelijken in de memorie van toelichting bij het voorontwerp. Door middel van het expliciteren van de taak inzake individuele nazorg in artikel 7, § 2, van het voornoemde decreet, zou tevens een duidelijker onderscheid kunnen worden gemaakt tussen de mogelijke gegevenswerking door het Steunpunt Adoptie in het kader van de individuele nazorg respectievelijk de nazorg in brede zin. Verder in dit advies zal immers worden vastgesteld dat de gegevensverwerking waarin het voorontwerp op dit punt voorziet, als overmatig voorkomt voor de taak van nazorg in brede zin.

8.5. Een laatste aspect van de onderlinge verhoudingen tussen de instellingen die zijn betrokken bij de interlandelijke adoptie en dat kan nopen tot de nodige verduidelijking, heeft betrekking op de respectieve bevoegdheden van het Vlaams Centrum voor Adoptie en het Adviescomité interlandelijke adoptie op het vlak van de *matching* van een kind aan een kandidaat-adoptant. Op het eerste gezicht ligt de beslissingsbevoegdheid omtrent de *matching* bij het Vlaams Centrum voor Adoptie en geeft het Adviescomité enkel advies. Het ontworpen artikel 15/2, § 1, derde lid, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 17 van het voorontwerp), doet ervan blijken dat het Vlaams Centrum voor Adoptie in de in die paragraaf behandelde hypothese op een gemotiveerde wijze kan afwijken van het advies van het Adviescomité. In het ontworpen artikel 15/2, § 2, van het voornoemde decreet, wordt echter niet bepaald welk gevolg gegeven moet worden aan het standpunt van het Adviescomité over het voorgelegde voorstel van plaatsing.

De gemachtigde bevestigde dat het de bedoeling is dat de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid ook in de hypothese van het ontworpen artikel 15/2, § 2, van het decreet van 20 januari 2012 bij het Vlaams Centrum voor Adoptie ligt. Aangezien die bedoeling niet valt af te leiden uit de tekst van de ontworpen bepaling, zal deze op dat punt moeten worden geëxpliciteerd.

9.1.1. Het voorontwerp van decreet bevat diverse bepalingen die een verwerking van persoonsgegevens impliceren. Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke inmenging in het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd.

Doordat artikel 22 van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven, waarborgt het aan elke burger dat geen

enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de “essentiële elementen” voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn.

Bijgevolg moeten de “essentiële elementen” van de verwerking van persoonsgegevens in de wet of het decreet zelf worden vastgelegd. In dat verband is de Raad van State, afdeling Wetgeving, van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, de volgende elementen in beginsel “essentiële elementen” uitmaken: 1°) de categorie van verwerkte gegevens; 2°) de categorie van betrokken personen; 3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; 4°) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens; en 5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.¹⁷

9.1.2. Het is niet duidelijk of en in welke bepaling van het ontworpen hoofdstuk 10/1 van het decreet van 20 januari 2012 (“Samenwerking, vertrouwelijkheid, verwerking en bescherming van persoonsgegevens”; artikelen 31 tot 35 van het voorontwerp) de personen worden aangeduid die toegang hebben tot de verwerkte gegevens. Daaromtrent om nadere toelichting verzocht, deelde de gemachtigde het volgende mee:

“Ervan uitgaande dat u met deze vraagstelling doelt op de personen/instanties aan wie de verwerkingsverantwoordelijke de gegevens kan doorgeven, verwijzen we naar artikel 33 en 35 van het ontwerp dat de uitwisseling van de persoonsgegevens door de verwerkingsverantwoordelijken regelt.”

In de ontworpen artikelen 27/2 en 27/4 van het decreet van 20 januari 2012 (artikelen 33 en 35 van het voorontwerp) wordt inderdaad bepaald met welke instanties bepaalde gegevens door het Vlaams Centrum voor Adoptie en de vergunde adoptiedienst worden uitgewisseld. Daarnaast wordt voor de verwerking van persoonsgegevens door het Vlaams Centrum voor Adoptie, door de vergunde adoptiedienst, de dienst voor maatschappelijk onderzoek, het Adviescomité interlandelijke adoptie en het Steunpunt Adoptie, aangegeven wie de verwerkingsverantwoordelijke is. Er wordt echter niet gespecificeerd welke categorie van personen toegang heeft tot de verwerkte persoonsgegevens en wie aldus ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke de gegevens verwerkt. Het voorontwerp zou op dat punt moeten worden aangevuld.

9.2.1. In artikel 5, lid 1, c), van de verordening (EU) nr. 2016/679 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’ (hierna “AVG” genoemd), wordt bepaald dat de verwerking van persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moet zijn tot wat noodzakelijk is

---

¹⁷ Adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119, opm. 101. Zie ook GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1; GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2; GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.74.1; GwH 17 mei 2023, nr. 75/2023, B.55.2.1.

voor de doeleinden waarvoor de gegevens worden verwerkt. Dit is het beginsel van de “minimale gegevensverwerking”.

Niet alle taken van algemeen belang vereisen noodzakelijkerwijze de verwerking van persoonsgegevens, of van een grote hoeveelheid daarvan, terwijl in diverse opsommingen van de ontworpen artikelen 27/1 en 27/3 van het decreet van 20 januari 2012 (artikelen 32 en 34 van het voorontwerp) voor veel taken van de erin beoogde instellingen lange lijsten van te verwerken categorieën van persoonsgegevens worden opgenomen.

Aan de gemachtigde werd gevraagd om toe te lichten waarom met betrekking tot bepaalde van de taken van de betrokken instellingen een dergelijke omvangrijke gegevensverwerking noodzakelijk wordt geacht in het licht van de nagestreefde doelstelling. Meer in het bijzonder werd dergelijke vraag aan de gemachtigde voorgelegd met betrekking tot de taken van het Vlaams Centrum voor Adoptie (ontworpen artikel 27/1, § 1, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012), de vergunde adoptiedienst (ontworpen artikel 27/1, § 2, eerste lid, van het voornoemde decreet), en het Adviescomité interlandelijke adoptie (ontworpen artikel 27/1, § 4, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012).

Het verdient aanbeveling om de antwoorden die de gemachtigde aan de afdeling Wetgeving verstrekke met betrekking tot de omvang en de noodzaak van de gegevensverwerking door elk van de voornoemde instellingen of met betrekking tot door hen uitgevoerde taken, te integreren in de commentaar die bij de desbetreffende bepalingen wordt verstrekt in de memorie van toelichting bij het voorontwerp. Uitgangspunt dient daarbij steeds te zijn dat kan worden aangetoond dat enkel gegevens worden verwerkt die noodzakelijk zijn om de doelstelling te bereiken die aan een concrete taakstelling ten grondslag ligt.

9.2.2. De vraag naar de noodzaak om bepaalde persoonsgegevens te verwerken in het licht van de doelstelling dringt zich des te meer op voor de verwerking van de persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of indicaties met betrekking tot de gezondheid, of iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid vallen af te leiden.

Overeenkomstig artikel 9, lid 1, van de AVG is de verwerking van persoonsgegevens “waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid” verboden, tenzij aan één van de voorwaarden vermeld in artikel 9, lid 2, van de AVG voldaan is.

Uit het voorontwerp blijkt dat beroep wordt gedaan op artikel 9, lid 2, g) van de AVG, op grond waarvan de verwerking van dergelijke bijzondere categorieën van persoonsgegevens toegelaten is wanneer “de verwerking [...] noodzakelijk [is] om redenen van zwaarwegend algemeen belang, op grond van Unierecht of lidstatelijk recht, waarbij de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen

worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene”.

In die context rijst de vraag waarom de verwerking van bepaalde gegevens noodzakelijk is in het licht van het nagestreefde doel.

Voor de raciale of etnische gegevens blijkt duidelijk uit de memorie van toelichting bij het voorontwerp waarom de verwerking van deze gegevens noodzakelijk is in het kader van de adoptieprocedure.

Dit is evenwel niet het geval voor gegevens over filosofische of religieuze overtuigingen of gegevens over de lichamelijke en psychische gezondheid. Hoewel de Raad van State, afdeling Wetgeving, redenen kan zien waarom de verwerking van deze persoonsgegevens noodzakelijk is in het kader van de adoptieprocedure, verdient het niettemin aanbeveling om dit te verduidelijken in de memorie van toelichting.

Dergelijke verduidelijking in de memorie van toelichting kan evenwel niet volstaan voor de verwerking van gegevens over het seksuele leven van de kandidaat-adoptant of de afstandsouder (ontworpen artikelen 27/1 en 27/3 van het decreet van 20 januari 2012; artikelen 32 en 34 van het voorontwerp). De betrokken categorie van gegevens zal immers preciezer moeten worden afgebakend in de tekst van het voorontwerp ermee rekening houdend dat uit de door de gemachtigde in dat verband verstrekte uitleg volgt dat met het begrip “gegevens over het seksuele leven” niet zozeer wordt bedoeld op de seksualiteitsbeleving als zodanig, doch wel op de relevante relationele en seksuele voorgeschiedenis die tot een zorg- of ondersteuningsnood kunnen leiden of die een invloed kunnen hebben op de *matching*.¹⁸

Bij het afbakenen van het begrip “gegevens over het seksuele leven” in de tekst van het voorontwerp dient er wel op te worden toegezien dat voldoende duidelijk is welk verschil dan bestaat met het begrip “gegevens over het huidige of het vorige huwelijk of de vorm van samenleven” die met betrekking tot de kandidaat-adoptant, de geadopteerde en de afstandsouder in bepaalde gevallen kunnen worden verwerkt en waarvan eveneens melding wordt gemaakt in de ontworpen artikelen 27/1 en 27/3 van het decreet van 20 januari 2012.¹⁹

Wat betreft het Steunpunt Adoptie dient bovendien te worden verduidelijkt dat – zoals door de gemachtigde werd uiteengezet – deze gegevens enkel kunnen worden verwerkt wanneer het Steunpunt zijn taak inzake individuele nazorg uitoefent in het geval van specifieke nazorgvragen van de betrokkenen (zie ook randnummer 8.4).

---

¹⁸ De gemachtigde deelde in dat verband nog het volgende mee: “De verwerking van seksuele gegevens wekt mogelijks de indruk op dat een omschrijving gebeurt van de consumptie van de relatie, doch dit is geenszins het geval. Het begrip ‘seksuele leven’ gaat verder dan de gegevens over de huidige of vorige vorm van samenleven of huwelijk en betreft dus eerder de relationele verhoudingen van de betrokken kandidaat-adoptant”. Duidelijkheidshalve zou kunnen worden overwogen om, benevens een meer nauwkeurige afbakening van het betrokken begrip in de tekst van het voorontwerp, in de memorie van toelichting tevens een aantal voorbeelden op te nemen van de beoogde “relationele verhoudingen”.

¹⁹ Deze opmerking geldt des te meer daar in de commentaar die in de memorie van toelichting wordt gegeven bij de artikelen 31 tot 33 van het voorontwerp wordt vermeld dat “de categorie ‘gegevens over het seksuele leven’ (...) betrekking [heeft] op de relationele situatie van de kandidaat-adoptant(en) en een relaas omtrent de totstandkoming van die relatie”.

9.2.3. Uit de door de gemachtigde verstrekte toelichting blijkt dat de doelstelling die ten grondslag ligt aan de verwerking van nog andere persoonsgegevens dan die inzake “het seksuele leven” noopt tot een aanpassing van de tekst van het voorontwerp.

9.2.3.1. De gemachtigde verstrekte omtrent de taak van de vergunde adoptiedienst in verband met het melden van de aankomst van het kind in België aan het Vlaams Centrum voor Adoptie (ontworpen artikel 27/1, § 2, eerste lid, 5°, van het decreet van 20 januari 2012), de volgende verduidelijking:

“De verwerking voor deze taak kan beperkt worden tot verwerking van de identificatiegegevens van de geadopteerde. Het ontwerp zal aangepast worden.”

Er wordt akte genomen van deze intentie.

9.2.3.2. Met betrekking tot de taken van Steunpunt Adoptie om op te treden als informatiepunt inzake nazorg, om expertise rond adoptie te bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod, om een netwerk op te zetten met bestaande adoptiesensitieve algemene en gespecialiseerde welzijns- en gezondheidsdiensten, en om te fungeren als aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders (ontworpen artikel 27/1, § 5, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012), blijkt uit het antwoord van de gemachtigde dat het Steunpunt Adoptie zowel op vraag individuele nazorg kan verlenen als nazorg in de brede zin (in het kader van onder meer workshops). In het ontworpen artikel 27/1, § 5, eerste lid, van het voornoemde decreet, wordt geen onderscheid gemaakt tussen beide types nazorg, terwijl niet kan worden ingezien waarom de verwerking van dermate veel persoonsgegevens noodzakelijk is in het kader van de nazorg in brede zin. Zoals reeds aangegeven onder randnummer 8.4 dient een onderscheid tussen deze vormen van nazorg te worden gemaakt in het ontworpen artikel 27/1, § 5, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012.

9.2.3.3. Met betrekking tot de vraag waarom afbeeldingen en beeldopnames van de kandidaat-adoptant, de geadopteerde en de afstandsouder moeten worden verwerkt door het Vlaams Centrum voor Adoptie, de vergunde adoptiedienst, de dienst voor maatschappelijk onderzoek en het Adviescomité interlandelijke adoptie, gaf de gemachtigde de volgende toelichting:

“De dienst voor maatschappelijk onderzoek verwerkt geen afbeeldingen of beeldopnames. Zij staat in voor de voorgaande screening van de (kandidaat)-adoptieouders die een uitwisseling van kinddossiers voorafgaat.

De verwerking door VCA, de adoptiedienst en het Adviescomité is gerechtvaardigd om diverse redenen. Aan de hand van afbeeldingen en beeldopnames kunnen bepaalde medische aandoeningen of uiterlijke kenmerken worden afgeleid die mogelijks niet helemaal stroken met de omschrijving in het verslag van het kind of de afstandsouder. Daarnaast is de verwerking van deze gegevens ook relevant in het kader van identificatie. Verder kunnen personen met een psychosociale en/of medische vorming uit beeldopnames bepaalde motorische en medische handelingen of psychologische noden afleiden die het medisch advies en het advies over de psychosociale adoptabiliteit van het kind drastisch kan beïnvloeden.”

In het licht van het aangehaalde antwoord dient, wat de dienst voor maatschappelijk onderzoek betreft, de vermelding “afbeeldingen” onder punt 14° van het ontworpen artikel 27/1,

§ 3, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012, te worden geschrapt.²⁰ Wat de andere diensten betreft, strekt het tot aanbeveling om de door de gemachtigde gegeven duiding op te nemen in de memorie van toelichting bij het voorontwerp.

9.3. De bewaartermijn van persoonsgegevens dient zich evenredig te verhouden tot het doeleinde waarvoor de gegevens worden verwerkt. Indien dit niet het geval is, kan van een ongeoorloofde inmenging worden gewaagd in het recht op eerbiediging van het privéleven van de personen wier persoonsgegevens worden verwerkt.²¹

In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt de eeuwigdurende bewaartermijn van door het Vlaams Centrum voor Adoptie te verwerken gegevens met betrekking tot een adoptiedossier dat resulteert in een adoptiebeslissing (ontworpen artikel 27/1, § 1, derde lid, van het decreet van 20 januari 2012), verantwoord met verwijzing naar de noodzaak om inzage van en toegang tot de gegevens te verzekeren voor de geadopteerde en zijn nakomelingen die hun familiegeschiedenis willen reconstrueren. Aan de gemachtigde werd gevraagd of dergelijke verantwoording wel opgaat voor alle gegevens in de betrokken dossiers en of ter zake niet in een zekere afbakening van de bewaartermijn moet worden voorzien. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Een adoptiedossier is zodanig complex opgebouwd dat nooit duidelijk afgebakend kan worden welke persoonsgegevens in bepaalde documenten/attesten aan bod komen. Per herkomstland verschilt de opbouw van een adoptiedossier en het is aldus onmogelijk om hierin in regelgeving te differentiëren. Om die reden is ervoor gekozen om te voorzien in de meest ruime verwerking daar in bepaalde adoptiedossiers zeer veel informatie voorhanden zal zijn en in andere dossiers wat minder. Bovendien is het belangrijk dat de geadopteerde een volledig beeld verkrijgt van de documenten die zijn uitgewisseld in de totstandkoming van de adoptie en de periode ervoor of erna. Het kan niet de bedoeling zijn dat individuen binnen de centrale autoriteiten discretionair zullen beslissen over het vernietigen van bepaalde documenten die de geadopteerde aanbelangt.

Voor de reconstructie van de eigen familiegeschiedenis zijn ook zeker beeldopnamen en afbeeldingen van onschatbare waarde voor de geadopteerde. Naar analogie kan worden gedacht aan een biologisch kind dat teruggrijpt naar geboortefoto's, jeugdfoto's of familiefoto's om herinneringen op te rakelen of zich een beeld wenst te vormen over personen die men nooit gekend heeft doch wel geregeld aan bod komt in verhalen.”

Aan de gemachtigde werd ook gevraagd om toe te lichten waarom voor het bewaren van gegevens door het Steunpunt Adoptie een bewaartermijn van zeven jaar als een redelijke termijn zou moeten worden beschouwd (ontworpen artikel 27/1, § 5, vierde lid, van het decreet van 20 januari 2012). De gemachtigde deelde in dat verband het volgende mee:

“De gegevens die worden bewerkt in adoptiedossiers die niet resulteren in een plaatsing of adoptiebeslissing, worden gedurende zeven jaar bewaard, net zoals de gegevens die de dienst voor maatschappelijk onderzoek verwerkt. Deze termijn is ingegeven vanuit artikel 32 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën dat bepaalt dat alle boekhoudstukken

²⁰ De nummering van de daarop volgende onderdelen van de opsomming in het ontworpen artikel 27/1, § 3, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012 zal dan uiteraard moeten worden aangepast.

²¹ Zie o.m. GwH 23 november 2023, nr. 154/2023, B.30 tot B.35.

methodisch worden bewaard gedurende de termijnen, vermeld in artikel III.86, vierde lid van het Wetboek van Economisch Recht. Dat laatste artikel bepaalt dat de verantwoordingsstukken methodisch opgeborgen en zeven jaar bewaard worden, in origineel of in afschrift. Vanuit uniformiteitsoverwegingen wordt deze termijn van zeven jaar als standaard gehanteerd, m.u.v. eventuele andersluidende bepalingen.

De gegevens die Steunpunt Adoptie verwerkt in het kader van (na)zorgvragen worden tot zeven jaar, te rekenen vanaf de laatst gestelde vraag in het kader van een dossier bewaard. De gegevens die worden verzameld in het kader van de organisatie van de voorbereiding worden zeven jaar bewaard, te rekenen vanaf de afronding van de voorbereiding. In dit laatste geval betreft het de identificatiegegevens en het rijksregister van de kandidaat-adoptant aangezien dit overeenkomstig artikel 5 van het decreet wordt opgenomen in het attest van voorbereiding dat Steunpunt Adoptie dient op te maken en aan te leveren. In geval van een eventuele procedure tot verlenging van de geschiktheid, dient de kandidaat-adoptant een duplicaat van het attest van voorbereiding neer te leggen bij de familierechtbank en om die reden is de bewaring gedurende een zekere periode gerechtvaardigd.”

Het verdient aanbeveling om de beide aangehaalde verantwoordingen van de gehanteerde bewaartermijnen in de memorie van toelichting bij het voorontwerp op te nemen.

9.4.1. Het beoordelen van het systeem van gegevensverwerking door de onderscheiden instellingen die optreden in de loop van de adoptieprocedure kan uiteraard slechts op een adequate wijze gebeuren indien wordt uitgegaan van een voldoende actuele (randnummer 9.4.2) en coherente omschrijving van de taken van de desbetreffende instellingen (randnummer 9.4.3), waarbij rekening wordt gehouden met het globale regelgevende kader (randnummer 9.4.4) en foutieve verwijzingen naar de beoogde categorieën van te verwerken gegevens worden vermeden (randnummer 9.4.5).

9.4.2. De verwerking van persoonsgegevens kan uiteraard enkel noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een taak van algemeen belang wanneer de betrokken instelling nog met die taak belast is. Als dat niet meer het geval is, kan er voor die taak niet in een gegevensverwerking door de daarmee niet meer belaste instantie voorzien worden. Het voorontwerp dient op dit punt nog aan een bijkomend onderzoek te worden onderworpen.

Zo wordt in het ontworpen artikel 27/1, § 3, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 32 van het voorontwerp), verwezen naar artikel 10 van dat decreet om de taak aan te duiden ter uitvoering waarvan de erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek gegevens zou moeten verwerken (zie ook randnummer 8.2). Het is evenwel de bedoeling dat het voornoemde artikel 10 vanaf 31 december 2025 wordt opgeheven (zie artikel 9 van het voorontwerp gelezen in samenhang met artikel 52 ervan). De ontworpen regeling van gegevensverwerking door de dienst voor maatschappelijk onderzoek wordt zo vanaf die datum zonder voorwerp.

Evenzo wordt er in het ontworpen artikel 27/1, § 5, tweede en vijfde lid, van het decreet van 20 januari 2012 in verband met de gegevensverwerking door het Steunpunt Adoptie verwezen naar bepalingen waaromtrent het de bedoeling is dat deze vanaf 31 december 2025 worden opgeheven. Het gaat daarbij in het bijzonder om de artikelen 5 en 7, § 2, 6°, van het voornoemde decreet, waarvan de opheffing wordt beoogd in de artikelen 6 en 7 van het

voorontwerp, en om artikel 7, § 4, 2°, van hetzelfde decreet, dat evenwel geen bestaansreden meer zal hebben als de andere opheffingen uitwerking krijgen.

Ook wat betreft de regels inzake de gegevensuitwisseling dient erover gewaakt te worden dat gegevens uitgewisseld worden met de bevoegde instantie. Zo rijst de vraag of de in het ontworpen artikel 27/2, § 1, 1°, van het decreet van 20 januari 2012 (artikel 33 van het voorontwerp) beoogde gegevensuitwisseling door het Vlaams Centrum voor Adoptie aan het Steunpunt Adoptie met betrekking tot de taak vermeld in het ontworpen artikel 20, § 2, eerste lid, 1°, a), van dat decreet (niet: “artikel 20, § 2, 1°, punt a)”), na 31 december 2025 nog wel zin zal hebben, nu die taak betrekking heeft op de doorverwijzing van kandidaat-adoptanten naar de voorbereiding, die vanaf die datum echter niet langer door het Steunpunt Adoptie zal worden verzorgd.

9.4.3. Er moet worden vermeden dat er overlappingsen bestaan tussen de verschillende taken waarvoor in een aparte rubriek de categorieën van persoonsgegevens worden opgesomd die in het kader van de uitoefening van die taken moeten kunnen worden verwerkt. De rechtzoekende kan dan immers niet op een voldoende duidelijke wijze uitmaken welke rubriek op hem van toepassing is, hetgeen nefast is voor de rechtszekerheid.

Er is bijvoorbeeld een dergelijke overlapping in de regeling van de gegevensverwerking door de vergunde adoptiedienst, doordat er in de verschillende punten van het ontworpen artikel 27/1, § 2, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012, bij de aanduiding van de taken waarop zij betrekking hebben zowel verwezen wordt naar de algemeen omschreven taken van de vergunde adoptiedienst in het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, van hetzelfde decreet, als naar onderdelen van de meer concrete uitsplitsing van die taken in de paragrafen 2 tot 4 van dat artikel.²²

De stellers van het voorontwerp dienen de bepalingen met betrekking tot de gegevensverwerking na te kijken op eventuele overlappingsen.

9.4.4. In het kader van de nauwkeurigheid van de aanduiding van de te verwerken en uit te wisselen gegevens, dienen de stellers van het voorontwerp ermee rekening te houden dat in het kader van een binnenlandse adoptie het maatschappelijk onderzoek mogelijk bevolen zal worden op grond van artikel 1231-6 van het Gerechtelijk Wetboek. Bovendien zal het moraliteitsonderzoek door het Openbaar Ministerie mogelijk gebeuren op grond van artikel 1231-5 van het Gerechtelijk Wetboek. Het betreft bepalingen waarnaar nu in het voorontwerp niet wordt verwezen als een mogelijke bron van of reden tot uitwisseling van gegevens. De tekst van het voorontwerp lijkt op dat punt toe aan een aanvulling.

9.4.5. Er dient in de ontworpen regeling omtrent de uitwisseling van gegevens uiteraard op toegezien te worden dat wordt verwezen naar de juiste categorie van te verwerken gegevens.

---

²² Zo heeft punt 4° van het ontworpen artikel 27/1, § 2, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012 bijvoorbeeld betrekking op onder meer “de taken, vermeld in artikel 15, § 1, 1° tot 4°”, terwijl ook punt 3° van artikel 27/1, § 2, eerste lid, betrekking heeft op niet enkel de taken vermeld in artikel 15, § 1, eerste lid, 1°, maar ook in onder meer artikel 15, § 4, 3°, dat een nadere uitwerking is van de taak tot het verstrekken van zorg bedoeld in artikel 15, § 1, eerste lid, 3°.

Zo wordt in het ontworpen artikel 27/2, § 2, van het decreet van 20 januari 2012 met betrekking tot een gegevensuitwisseling door de vergunde adoptiedienst met diensten bevoegd voor adoptie in de herkomstlanden, voor het omschrijven van de uit te wisselen gegevens verwezen naar een bepaling over gegevensverwerking door het Vlaams Centrum voor Adoptie, met name naar het ontworpen artikel 27/1, § 1, eerste lid, 2° en 3°, van dat decreet. De gemachtigde bevestigde dat deze laatste verwijzing foutief is en moet worden vervangen door een verwijzing naar het ontworpen artikel 27/1, § 2, eerste lid, 4°, van het betrokken decreet.

10. In een aantal artikelen van het voorontwerp worden aan het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie bepaalde niet-regelgevende bevoegdheden toegewezen (zie de artikelen 5, 19, 20, 37 en 42 van het voorontwerp).

Overeenkomstig het beginsel van de scheiding der machten en de artikelen 8 en 20 van de reeds genoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980 staat het aan de Vlaamse Regering om haar organisatie en werking, alsook de organisatie en de werking van haar administratieve diensten te regelen. Door rechtstreeks niet-regelgevende bevoegdheden toe te wijzen aan de administratie grijpt de decreetgever in op het prerogatief van de Vlaamse Regering. Ook de delegaties van individuele bevoegdheid zijn derhalve in de eerste plaats zaak van de Vlaamse Regering. De decreetgever dient het toewijzen ervan aan de Vlaamse Regering over te laten, die op haar beurt de aangelegenheid vervolgens kan delegeren aan het agentschap.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 5

11. In het ontworpen artikel 4, § 1, vierde lid, van het decreet van 20 januari 2012, wordt bepaald dat het programma en de inhoud, de minimumduur en de werkwijze van het voortraject verder worden uitgewerkt door het agentschap²³ “in overeenstemming met de bepalingen die de Vlaamse Regering bepaalt”.

Bij het uitvoeren van de aldus aan haar verleende bevoegdheid zal de Vlaamse Regering niet alleen moeten rekening houden met de door de bevoegde federale overheid omschreven inhoud van de voorbereiding bedoeld in de artikelen 346-2, eerste lid, en 361-1, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, maar zal zij ook voldoende precieze bepalingen moeten aannemen, zodat het agentschap enkel nog detailmatige beslissingen moet nemen.

De toekenning van regelgevende bevoegdheid aan een administratie die geen politieke verantwoordelijkheid draagt ten opzichte van een democratisch verkozen vergadering is immers in principe ontoelaatbaar, omdat afbreuk wordt gedaan aan het beginsel van de eenheid van verordenende macht en aan het beginsel van de politieke verantwoordelijkheid van de ministers.

---

²³ Zijnde het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie (artikel 3, 13°, van het decreet van 20 januari 2012).

Enkel wanneer het gaat om maatregelen die een beperkte en technische draagwijdte hebben, kan een dergelijke delegatie worden aanvaard.

Artikel 7

12. Artikel 7 van het voorontwerp strekt tot het aanpassen van de lijst van taken van het Steunpunt Adoptie die is opgenomen in artikel 7, § 2, van het decreet van 20 januari 2012, aan het gegeven dat de voorbereiding van de kandidaat-adoptanten zal worden geboden door de organisaties die met toepassing van het ontworpen artikel 4, § 2, van het voornoemde decreet, zijn vergund. Daartoe wordt artikel 7, § 2, 6°, van dat decreet opgeheven.

De vraag rijst of ook het bepaalde in artikel 7, § 4, 2°, van hetzelfde decreet, moet worden opgeheven. In het betrokken punt 2° wordt immers bepaald dat, om erkend te blijven of om een hernieuwing van zijn erkenning te verkrijgen, het Steunpunt Adoptie onder meer elke adoptant die door het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt doorverwezen voor het volgen van een voorbereidingsprogramma, moet aanvaarden en registreren.

13. De vraag kan worden opgeworpen of ook artikel 7, § 2, 2°, van het decreet van 20 januari 2012, nog moet worden aangepast, rekening houdend met de geplande opheffing van de bepalingen van dat decreet met betrekking tot de trefgroepen. In artikel 7, § 2, 2°, van het decreet, wordt immers het Steunpunt Adoptie onder meer opgedragen om een netwerk op te zetten met bestaande adoptiesensitieve algemene en gespecialiseerde welzijns- en gezondheidsdiensten “en met de trefgroepen van geadopteerden en adoptanten”.

Artikel 13

14. In het ontworpen artikel 14, derde lid, van het decreet van 20 januari 2012, wordt de Vlaamse Regering er onder meer toe gemachtigd nadere regels vast te leggen over “de bijdrage in de kosten van het adoptietraject”. Aangezien deze bijdrage de tegenprestatie lijkt te zijn voor een dienst die wordt geleverd ten voordele van de afzonderlijk beschouwde belastingplichtige, lijkt deze bijdrage beschouwd te moeten worden als een retributie. Het gegeven dat de betaling van de bijdrage eventueel moet gebeuren aan een derde die zelf geen overheidsinstantie is, doet daaraan geen afbreuk: opdat artikel 173 van de Grondwet toepasselijk zou zijn, is het immers voldoende dat de betaling door de overheid wordt opgelegd.

Om die reden dient er in het voorontwerp te worden aangegeven in welke gevallen in de loop van het adoptietraject en door wie een bijdrage moet betaald worden. De gevallen waarin retributies verschuldigd zijn en door wie deze verschuldigd zijn, dienen immers in een decretale bepaling te worden geregeld, net zoals de eventuele gevallen van vrijstelling of vermindering.

15. De gemachtigde bevestigde dat de kosten die worden vermeld in het ontworpen artikel 14, derde lid, van het decreet van 20 januari 2012, dezelfde zijn als de kosten die worden bedoeld in het ontworpen artikel 18, tweede lid, van hetzelfde decreet (artikel 22 van het voorontwerp). Aangezien deze laatste bepaling deel uitmaakt van een afdeling 4, “Kosten van

adoptiebegeleiding en subsidiëring van de adoptiedienst” (artikel 21 van het voorontwerp), zou het logischer zijn om de machtiging van de Vlaamse Regering op het vlak van de betrokken kosten, weg te laten uit het ontworpen artikel 14, derde lid, van het decreet, en daartoe uitsluitend het ontworpen artikel 18, tweede lid, van het decreet, te vervolledigen met de nodige aanvullende bepalingen.

Artikel 15

16. In het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012, worden de taken van de vergunde adoptiedienst opgesomd. In het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 2°, wordt melding gemaakt van het “begeleiding bieden aan de kandidaat-adoptant en de geadopteerde”, terwijl het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 3°, het heeft over “zorg en begeleiding verstrekken aan de kandidaat-adoptant en de geadopteerde”. Het begrip “begeleiding”, in het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 2°, wordt nader omschreven in het ontworpen artikel 15, § 3; het begrip “zorg”, vermeld in het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 3°, vormt het voorwerp van de opsomming in het ontworpen artikel 15, § 4. Een omschrijving van het begrip “begeleiding”, in de zin van het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 3°, ontbreekt evenwel. Aan de gemachtigde werd daarom gevraagd of het begrip “begeleiding”, in het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 2°, een inhoudelijk andere draagwijdte heeft dan het begrip “begeleiding” in het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 3°, van het decreet van 20 januari 2012. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“De concrete invulling wordt nader gespecificeerd in paragraaf 2 ev. In ieder geval wordt met de ‘begeleiding’, vermeld in punt 2° eerder bedoeld op een administratieve en procedurele ondersteuning en begeleiding van de kandidaat-adoptant. ‘Zorg en begeleiding’ in punt 3° heeft meer betrekking op de psycho-sociale begeleiding en ondersteuning die de dienst dient aan te bieden aan zowel de (kandidaat-)adoptant als de geadopteerde. Om de terminologie beter te onderscheiden zou het ontwerp op dit punt kunnen aangepast worden door, bijvoorbeeld, in punt 2 het woord ‘begeleiding’ te vervangen door ‘administratieve en procedurele ondersteuning’.”

Aan de gemachtigde werd ook nog gevraagd waarom in het ontworpen artikel 15, § 4, uitsluitend melding wordt gemaakt van het begrip “zorg” en niet van “zorg en begeleiding”, zoals het geval is in het ontworpen artikel 15, § 1, eerste lid, 3°, van het betrokken decreet. De gemachtigde antwoordde:

“Hier is geen specifieke reden voor. Het ontwerp kan aangepast worden zodat dit duidelijker is en er dus wel nog wordt gesproken over ‘zorg en begeleiding’.”

Met de beide voorgaande suggesties van de gemachtigde tot aanpassing van de tekst van het voorontwerp kan worden ingestemd.

17. Het ontworpen artikel 15, § 1, derde lid, van het decreet van 20 januari 2012, bevat een omschrijving van wat in het tweede lid van dezelfde paragraaf verstaan wordt onder een “intrafamiliale adoptie”. Hieronder valt onder meer de adoptie van een kind dat biologisch verwant is met een adoptiekind van de adoptant of van de adoptanten. In tegenstelling tot wat het geval is voor de hypothese van een kind dat verwant is met de adoptant of zijn partner, wordt ten aanzien

van een kind dat biologisch verwant is met een adoptiekind van de adoptant of van de adoptanten niet gepreciseerd tot welke graad de – in dit geval biologische – verwantschap in aanmerking wordt genomen. Vraag is of de ontworpen bepaling op dit punt daartoe niet het best wordt aangevuld.

18. In het ontworpen artikel 15, § 3, 3°, van het decreet van 20 januari 2012, wordt de adoptiedienst opgedragen om “de voortgang van de individuele adoptiedossiers [te] begeleiden en de kandidaat-adoptant en het Vlaams Centrum voor Adoptie op de hoogte [te] houden over de gerechtelijke of administratieve voortgang van het adoptiedossier”.

Aan de gemachtigde werd gevraagd te verduidelijken wat er precies wordt bedoeld met het “op de hoogte houden” van de kandidaat-adoptant over de gerechtelijke voortgang van het adoptiedossier. De kandidaat-adoptant zal immers zelf partij zijn in de gerechtelijke procedure en als het de bedoeling zou zijn om hiermee de adoptiedienst de mogelijkheid te geven om de kandidaat-adoptant te vertegenwoordigen in de gerechtelijke procedure, zou dat een bevoegdheidsrechtelijk probleem opleveren. Het behoort immers tot de federale bevoegdheid om de regels te bepalen voor de verschijning en vertegenwoordiging van partijen in rechte.²⁴

De gemachtigde antwoordde als volgt:

“Een adoptiedienst komt pas tussen in een adoptieprocedure wanneer de kandidaat-adoptant(en) beschikt over een geschiktheidsvonnis tot adoptie. De gerechtelijke voortgang van het adoptiedossier waarover sprake in het ontwerp heeft geen betrekking op de procedure teneinde geschikt te worden verklaard in België, doch wel op de procedure die desgevallend in het herkomstland wordt gevoerd. Het artikel behelst geenszins de mogelijkheid voor de adoptiedienst om de kandidaat-adoptanten te vertegenwoordigen, doch wel de taak om alle dossiers in de herkomstlanden op te volgen en af te stemmen met de eventuele contactpersonen (waaronder ook advocaten) en de kandidaat-adoptanten hieromtrent op de hoogte te houden.”

Dit antwoord wordt het best geïntegreerd in de memorie van toelichting bij het voorontwerp. Op die wijze wordt dan tevens duidelijker aangegeven dat met de ontworpen bepaling geen afbreuk wordt gedaan aan enige federale bevoegdheid.

19. De inleidende zin van het ontworpen artikel 15, § 5, van het decreet van 20 januari 2012, vermeldt “[d]e ondersteuning aan het Vlaams Centrum voor Adoptie in het kader van internationale samenwerkingen, vermeld in paragraaf 1, vierde lid”. In het ontworpen artikel 15, § 1, vierde lid, van het voornoemde decreet, is evenwel geen sprake van een “ondersteuning” door de adoptiedienst, maar van een “samenwerking” van de adoptiedienst met het Vlaams Centrum voor Adoptie om het adoptietraject in de herkomstlanden op te volgen en te begeleiden. Hieromtrent om nadere toelichting verzocht, deelde de gemachtigde het volgende mee:

“Ook hier is geen specifieke reden voor. Indien de Raad van oordeel zou zijn dat een aanpassing in §5 aangewezen is, dan is de term ‘samenwerken’ te verkiezen om derwijze te benadrukken dat de adoptiedienst niet in ondergeschikte verhouding staat ten

²⁴ GwH 16 december 1998, nr. 135/98, B.5.1.

aanzien van het Vlaams Centrum voor Adoptie, maar dat er samen, vanuit een gedeelde visie wordt gewerkt in het kader van internationale samenwerkingen met herkomstlanden.”

Met de suggestie van de gemachtigde om de woorden “ondersteuning aan”, in de inleidende zin van het ontworpen artikel 15, § 5, van het decreet van 20 januari 2012, te vervangen door de woorden “samenwerking met” kan worden ingestemd.

20. Het komt als weinig logisch en coherent over om in het ontworpen artikel 15, § 5, 4°, van het decreet van 20 januari 2012, eenmalig melding te maken van de afkorting “VCA”, terwijl in het betrokken decreet telkens voluit van het “Vlaams Centrum voor Adoptie” wordt gewaagd. Indien het de bedoeling is om het laatstgenoemde Centrum met de afkorting “VCA” aan te duiden, zou dit moeten worden aangegeven in de bepaling van het decreet waarin voor het eerst van dat Centrum melding wordt gemaakt en zou, vervolgens, in de verdere bepalingen van het decreet consequent van de betrokken afkorting gebruik moeten worden gemaakt.

21. Men late het ontworpen artikel 15, § 6, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012, op een meer eenvoudige wijze aanvangen als volgt: “De adoptiedienst bezorgt alle beschikbare stukken met informatie over de herkomst en identiteit van de gadopteerde aan het Vlaams Centrum voor Adoptie, ...” in plaats van “De adoptiedienst verbindt zich ertoe alle beschikbare stukken met informatie over de herkomst en identiteit van de geadopteerde aan het Vlaams Centrum voor Adoptie te bezorgen, ...”.²⁵

Artikel 16

22. In de inleidende zin van het ontworpen artikel 15/1, § 1, van het decreet van 20 januari 2012, moeten de woorden “die de volgende opdrachten heeft:” worden vervangen door de woorden “dat de volgende opdrachten heeft:”.

23. Aan de gemachtigde werd gevraagd of het Adviescomité interlandelijke adoptie op grond van het ontworpen artikel 15/1, § 1, 2°, van het decreet van 20 januari 2012, benevens door de erin vermelde diensten, ook door het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering om advies zou kunnen worden verzocht over de globale aanpak en het verloop van interlandelijke adoptietrajecten. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Dit is momenteel niet voorzien. Deze vorm van adviesverlening wordt in het leven geroepen als alternatief voor de werking / adviesverlening vanuit de kamer adoptie bij het Raadgevend Comité van het Agentschap Opgroeien, die krachtens dit decreet wordt opgeheven.

Naar analogie van de adviezen die werden geformuleerd in de schoot [van] het Raadgevend Comité, werd het initiatief [...] tot adviesverlening in dit ontwerp niet (verder) verruimd tot de Vlaamse Regering of decreetgever. Mocht de decreetgever dit evenwel opportuun achten, lijkt er ons juridisch geen bezwaar om het ontworpen artikel in die zin aan te passen.”

---

²⁵ Zie ook de Omzendbrief “Wetgevingstechniek” VR 2019/4, aanwijzing 11.

De suggestie van de gemachtigde om de decreetgever de opportuniteit van een ruimere raadplegingsmogelijkheid van het Adviescomité interlandelijke adoptie te laten beoordelen kan uiteraard worden bijgetreden.

24. In het ontworpen artikel 15/1, § 2, van het decreet van 20 januari 2012, wordt de minimale samenstelling van het Adviescomité interlandelijke adoptie geregeld. Volgens het ontworpen artikel 15/1, § 2, eerste lid, 4°, bestaat dit comité minstens uit “twee onafhankelijke experts in interlandelijke adoptie”. In het ontworpen artikel 15/1, § 2, tweede lid, wordt bepaald dat het comité voor de adviesverlening, vermeld in paragraaf 1, 2°, benevens uit de leden die worden opgesomd in het eerste lid van paragraaf 2, ook bestaat uit “minstens twee onafhankelijke deskundigen op het gebied van adoptie”.

Aan de gemachtigde werd gevraagd of er een verschil bestaat tussen experts in interlandelijke adoptie en deskundigen op het gebied van adoptie, of dat het gewoon de bedoeling is om voor de adviesverlening vermeld in het ontworpen artikel 15/1, § 1, 2°, het aantal onafhankelijke deskundigen te verhogen. De gemachtigde antwoordde als volgt:

“Er is een klein, maar subtiel onderscheid in onafhankelijke experts in interlandelijke adoptie en onafhankelijke deskundigen op het gebied van adoptie. Onder de term ‘onafhankelijke deskundigen op het gebied van adoptie’ worden ook begrepen die personen met een expertise die zich eerder situeert op het vlak binnenlandse adoptie (vb. personen die ervaring hebben met begeleiding van eerste ouders / afstandsouders), welke eveneens relevant kan zijn met het oog op adviesverlening rond bepaalde thema’s. De bedoeling is inderdaad om bij de globale adviesverlening beroep te kunnen doen op een ruimer aantal deskundigen, met eventueel ook een iets bredere expertise.”

Duidelijkheidshalve wordt het door de gemachtigde uiteengezette onderscheid tussen de beoogde “deskundigheid” en “expertise” het best nader geduid in de memorie van toelichting bij het voorontwerp.

Artikel 17

25. In het ontworpen artikel 15/2, § 1, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012, dient te worden verwezen naar “artikel 361-3, 2°, van het oud Burgerlijk Wetboek” (niet: “artikel 361-3, eerste lid, 2° van het oud Burgerlijk Wetboek”).

Artikel 19

26. Ermee rekening houdend dat er voortaan nog slechts één adoptiedienst zal worden vergund zou in het ontworpen artikel 16, § 1, van het decreet, beter van het vergunnen van “één adoptiedienst” worden melding gemaakt.

27. Luidens het ontworpen artikel 16, § 3, 1°, van het decreet van 20 januari 2012, bestaat één van de voorwaarden voor de adoptiedienst om vergund te blijven of om opnieuw vergund te worden, erin dat hij zijn taken uitvoert “met het oog op het leveren van kwaliteit van

zorg overeenkomstig het decreet van 5 mei 2023 over de kwaliteit van zorg in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin”. De stellers van het voorontwerp dienen ermee rekening te houden dat dit laatste decreet nog niet in werking is getreden. Zolang dit niet is gebeurd dreigt de verplichting, zoals die wordt omschreven in het ontworpen artikel 16, § 3, 1°, onwerkzaam te blijven.²⁶

28. In het ontworpen artikel 16, § 3, 5°, van het decreet van 20 januari 2012, wordt melding gemaakt van de verplichting in hoofde van de adoptiedienst om “het beroepsgeheim in acht [te nemen] ten aanzien van de informatie die hij verkrijgt bij de uitoefening van zijn opdrachten en de activiteiten die daarmee verband houden”.

Aan de gemachtigde werd gevraagd hoe deze voorwaarde precies dient te worden begrepen. De adoptiedienst moet immers overeenkomstig de ontworpen regeling georganiseerd zijn als een vereniging zonder winstoogmerk of een publiekrechtelijke rechtspersoon en heeft onder meer ook een verplichting tot maximale transparantie en informatiedeling met het Vlaams Centrum voor Adoptie (zie het ontworpen artikel 16, § 3, 7°, van het decreet van 20 januari 2012). Er zou derhalve enige onzekerheid kunnen ontstaan over wie precies aan het beroepsgeheim onderworpen is en op welke gegevens het beroepsgeheim slaat. Gelet op het gegeven dat het beroepsgeheim strafrechtelijk gesanctioneerd wordt, zouden de contouren ervan evenwel ondubbelzinnig moeten zijn uitgetekend. De gemachtigde deelde in dat verband het volgende mee:

“Deze vraag/opmerking is zeker terecht nu het beroepsgeheim de adoptiedienst ook zou verhinderen om in geval van wanpraktijken informatie te delen, bijvoorbeeld. Dit is geenszins de bedoeling en strookt ook niet met de bepaling die u ook aanhaalt, nl. maximale transparantie. Het ontwerp zal dan ook worden aangepast in die zin dat de adoptiedienst niet gebonden is door het beroepsgeheim doch wel dat de individuele medewerkers strikt vertrouwelijk moet[en] omgaan met alle informatie en deze enkel kunnen delen voor zover dit in het decreet of andere wetgeving is voorzien.”

Er kan worden ingestemd met de door de gemachtigde gesuggereerde aanpassing van de tekst van het voorontwerp.

29. Luidens de inleidende zin van het ontworpen artikel 16, § 4, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012, dient de adoptiedienst te beschikken over “een sterk beleidsvoerend vermogen om een kwaliteitsvolle dienstverlening te organiseren”. Uit de door de gemachtigde verstrekte uitleg kan worden afgeleid dat de betrokken verplichting door de adoptiedienst ook zal moeten worden nageleefd om te worden vergund, vergund te blijven en opnieuw te worden vergund. Die bedoeling zou duidelijker tot uitdrukking moeten worden gebracht in de tekst van de ontworpen bepaling. Daartoe zou bijvoorbeeld kunnen worden overwogen om ook naar de betrokken verplichting te refereren in het ontworpen artikel 16, §§ 2 en 3, van het decreet.

30. In de inleidende zin van het ontworpen artikel 16, § 5, van het decreet van 20 januari 2012, moeten de woorden “, vermeld in paragraaf 2, punt 7°,” worden vervangen door

---

²⁶ In artikel 20 van het genoemde decreet van 5 mei 2023 wordt de Vlaamse Regering opgedragen om voor iedere bepaling van dat decreet en per sector de datum van inwerkingtreding te bepalen.

de woorden “, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, punt 7°,”. In dezelfde paragraaf moet in punt 4° het woord “inzake” worden vervangen door de woorden “ter zake”.

Artikel 20

31. Aan het einde van het ontworpen artikel 17, § 1, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012, vervange men de zinsnede “... om te voldoende aan de niet-nageleefde bepalingen” door de zinsnede “... om te voldoen aan de niet-nageleefde bepalingen”.

32. Aan de gemachtigde werd gevraagd of aan de in het ontworpen artikel 17, § 2, eerste lid, 1°, van het decreet van 20 januari 2012, vermelde hypothese waarin een schorsing of opheffing van de vergunning van de adoptiedienst mogelijk is, niet de precisering “bij dringende noodzakelijkheid of als een herstel van de inbreuk niet meer mogelijk is” moet worden toegevoegd, vermits er anders eerst een aanmaning nodig is op grond van het ontworpen artikel 17, § 1, van het decreet.²⁷ Naar het zeggen van de gemachtigde zal de ontworpen bepaling in die zin worden aangevuld.

33. De tweede zin van het ontworpen artikel 17, § 2, tweede lid, van het decreet van 20 januari 2012, luidt:

“Als op de einddatum van de schorsing de aanleiding van de maatregel niet is weggewerkt, kan het agentschap de schorsing verlengen of een andere bestuurlijke maatregel opleggen.”

Aan de gemachtigde werd gevraagd of ook in de aangehaalde zin nog moet worden voorzien in de mogelijkheid tot opheffing van de vergunning. Naar het zeggen van de gemachtigde zal de ontworpen bepaling daartoe inderdaad worden aangevuld. Ook de redactie van de tweede zin van het ontworpen artikel 17, § 2, vijfde lid, moet dan op gelijkaardige wijze worden aangepast.

Artikel 22

34. In het ontworpen artikel 18 van het decreet van 20 januari 2012, wordt bepaald dat de adoptiebegeleiding in principe kosteloos is en dat de kandidaat-adoptant alleen verplicht kan worden om de kosten die rechtstreeks verband houden met zijn adoptietraject, aan de adoptiedienst of het Vlaams Centrum voor Adoptie te betalen of om de kosten die verbonden zijn aan de nazorgverplichtingen van de herkomstlanden te betalen aan de adoptiedienst of het Vlaams Centrum voor Adoptie. De Vlaamse Regering wordt opgedragen om de nadere regels en voorwaarden voor de aanrekening van deze kosten te bepalen.

Wat de laatstgenoemde opdracht aan de Vlaamse Regering betreft, kan worden verwezen naar de opmerking onder de randnummers 14 en 15 en de erin gesuggereerde aanvulling van het ontworpen artikel 18 van het decreet. Tevens zouden in deze bepaling duidelijker de

---

²⁷ Het geval waarin geen gevolg wordt gegeven aan de betrokken aanmaning wordt geregeld in het ontworpen artikel 17, § 2, eerste lid, 2°, van het decreet van 20 januari 2012.

gevallen moeten worden omschreven waarin de betrokken retributie is verschuldigd. De omschrijving van de kosten in het ontworpen artikel lijkt immers ruimer te zijn dan de artikelsgewijze commentaar in de memorie van toelichting laat uitschijnen. Op basis van de aangehaalde voorbeelden in de commentaar lijkt het immers enkel te gaan om de terugbetaling van externe kosten, zoals vertaalkosten of advocatenkosten, die de organen belast met de adoptiebegeleiding voor de kandidaat-adoptant aan derden hebben betaald. Op basis van de omschrijving in het ontworpen artikel lijken ook kosten verbonden aan de eigen werking van de betrokken organen onder het beoogde kostenbegrip te kunnen vallen.²⁸

Gelet op wat voorafgaat, werd aan de gemachtigde gevraagd op welke kosten precies bedoeld wordt in het ontworpen artikel 18 van het decreet van 20 januari 2012. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Het principe blijft dat de adoptiebegeleiding – en bemiddeling op zich kosteloos verloopt, doch dat onkosten die hiermee verband houden wel mogen doorgerekend worden aan het adoptiegezin. Het is de ruimere omschrijving in het decreet die geldt en aldus kunnen ook onkosten die de begeleidende instantie zelf oploopt (zoals verplaatsingen van medewerkers in het kader van huisbezoeken of voor voorbereiding op afreis, etc.) worden doorgerekend aan de kandidaat-adoptant(en).”

Op grond van het aangehaalde antwoord van de gemachtigde lijkt niet bij voorbaat uit te sluiten dat verwarring ontstaat omtrent de gevallen waarin de kostenbijdrage is verschuldigd. Deze gevallen worden dan ook het best nader gepreciseerd in de tekst van de ontworpen bepaling.

Artikel 24

35. In het ontworpen artikel 20, § 2, tweede lid, van het decreet van 20 januari 2012, moet de zinsnede “, vermeld in paragraaf 2, 2°, b) en h),” worden vervangen door de zinsnede “, vermeld in het eerste lid, 2°, b) en h),”.

36. In het ontworpen artikel 20, § 4, eerste lid, 1°, van het decreet van 20 januari 2012, wordt melding gemaakt van “het beleid van andere beleidsdomeinen en beleidsniveaus dan de beleidsdomeinen en beleidsniveaus”. De woorden “dan de beleidsdomeinen en beleidsniveaus” lijken hier te moeten worden weggelaten, dan wel dient te worden gespecificeerd welke beleidsdomeinen en beleidsniveaus met deze laatste zinsnede precies worden beoogd.

Artikel 32

37. In het ontworpen artikel 27/1, § 1, eerste lid, 1°, van het decreet van 20 januari 2012, moet de zinsnede “vermeld in artikel 20, § 2, 1°, a), van dit decreet” worden vervangen door de zinsnede “vermeld in artikel 20, § 2, eerste lid, 1°, a), van dit decreet”. De redactie van de inleidende

---

²⁸ Zoals bijv. de loon- en vervoerskosten verbonden aan een huisbezoek bij een concrete (kandidaat-)adoptant.

zin van het ontworpen artikel 27/1, eerste lid, 2°, 3° en 4°, dient in gelijkaardige zin te worden aangepast.

38. In de inleidende zin van het ontworpen artikel 27/1, § 2, eerste lid, 3° en 4°, moet worden verwezen naar respectievelijk “artikel 15, § 1, eerste lid, 1°,” en “artikel 15, § 1, eerste lid, 1° tot 4°,” van het decreet (niet: “artikel 15, § 1, 1°” en “artikel 15, § 1, 1° tot 4°”).

39. In het ontworpen artikel 27/1, § 4, derde lid, van het decreet van 20 januari 2012, moeten de woorden “vertegenwoordiger van de pleegzorgsector” allicht worden vervangen door de woorden “vertegenwoordigers van de pleegzorgsector”.

Artikel 37

40. In het ontworpen artikel 7/1, § 1, derde lid, en § 2, eerste lid, van het decreet van 29 juni 2012, wordt melding gemaakt van het “agentschap”. Er moet worden opgemerkt dat, anders dan wat het geval is in artikel 3 van het decreet van 20 januari 2012, wat de interlandelijke adoptie betreft, in het decreet van 29 juni 2012 inzake de pleegzorg, geen definitie is opgenomen van het begrip “agentschap”. Dit kan worden verholpen door de lijst van definities in artikel 2 van het laatstgenoemde decreet aan te vullen met een omschrijving van het beoogde “agentschap”.

Eenzelfde opmerking kan worden gemaakt bij het ontworpen artikel 5 van het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015 (artikel 42 van het voorontwerp). De lijst met definities in artikel 3 van dat decreet zou evenzeer het best worden aangevuld met een omschrijving van het begrip “agentschap”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Marnix VAN DAMME